

Kohtujurist Melchior Wathelet' sõnul võib Saksamaa välistada „puudust kannatavatele töötajatele ette nähtud sotsiaaltoetuste” maksmise teiste liikmesriikide kodanikele vastuvõtva liikmesriigiga tegeliku seose puudumist näitava üldkriteeriumi alusel

Saksamaa võib välistada selliste toetuste maksmise isikutele, kes saavad ainsa eesmärgiga otsida tööd või saada sotsiaalabi

Saksamaal võivad töötajad taotleda elementaarset kindlustushüvitist toimetuleku tagamiseks.¹ Nende kindlustushüvitise eesmärk on tagada selle saajatele inimväärne elu ning need on mõeldud katma põhivajadusi, lisavajadusi ning eluaseme ja küttega seotud vajadusi. Saksa õiguse kohaselt on aga välistatud selliste hüvitiste maksmine isikutele, kes saavad Saksamaale ainsa eesmärgiga saada sellest meetmest kasu või otsida tööd. Sellise välistamise eesmärk on vältida sotsiaaltoetuste põhjendamatut saamist Saksamaal.

Sozialgericht Leipzig (Leipzigis sotsiaalkohus) soovib teada, kas niisugune välistamine on liidu õigusega vastuolus. Nimetatud kohtul tuleb lahendada Rumeenia kodanike E. Dano ja tema alaealise poja vaidlus Jobcenter Leipzigiga (pädev kohalik asutus). Saksa õigusega ette nähtud välistamisele tuginedes keeldus Jobcenter Leipzig neile kahele isikule elementaarsete kindlustushüvitiste maksmisest². E. Dano ja tema poeg (kes sündis Saksamaal) elavad juba mitu aastat Leipzigis E. Dano õe korteris ja õde varustab neid toiduga. E. Dano ei ole õppinud ühtegi ametit ning ei ole Saksamaal ega Rumeenias seni töötanud. Tundub, et ta ei sisenenud Saksamaale töö otsimiseks ja ta ei püüagi seal tööd leida.

Kohtujurist Melchior Wathelet leiab oma täna esitatud ettepanekus, et liidu õigusega³ ei ole vastuolus see, kui välistatakse mitteosamakselise rahalise erihüvitise (nagu Saksamaal puudust kannatavatele töötajatele ette nähtud sotsiaaltoetuse⁴) maksmine teiste liikmesriikide kodanikele üldkriteeriumi alusel, tingimusel et kasutatud kriteerium (näiteks taotleja vastuvõtva liikmesriigi territooriumile saabumise põhjus) võib anda tunnistust selle riigiga tegeliku seose puudumisest ja järelikult on selle eesmärk vältida oma riigi sotsiaalsüsteemi põhjendamatut koormamist.

¹ Saksa sotsiaalseadustiku II osa (Sozialgesetzbuch Zweites Buch, SGB II). SGB II-s ette nähtud elementaarsete kindlustushüvitiste hulka kuulub ka hüvitis isiku töölerakendamise soodustamiseks, kuid see ei ole käesoleva vaidluse esemeks. Selle töötajatele ette nähtud süsteemiga paralleelne sotsiaalsüsteem selle kitsas tähenduses näeb SGB XII raames ette samasuguse välistamise, nagu on kõne all kohtuasjas Dano.

² E. Dano saab oma poja eest Saksamaa ametiasutustelt lapsetoetust (Kindergeld) summas 184 eurot kuus ning lisaks elatisabi summas 133 eurot kuus.

³ Konkreetsemalt järgmiste õigusaktidega: (i) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72, parandus ELT 2009, L 202, lk 90), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 988/2009 (ELT L 284, lk 43), ja (ii) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, lk 77 ning parandused ELT L 229, lk 35 ja ELT 2005, L 197, lk 34; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46).

⁴ Kohtujuristi sõnul tulenevad need toetused kahe varasema süsteemi kokkuliitmisest (esiteks töötusabi ja teiseks sotsiaalabi) ning kujutavad endast mitteosamakselisi rahalisi erihüvitisi määruse nr 883/2004 tähenduses, mistõttu laieneb neile võrdse kohtlemise põhimõte. Samas kujutavad need endast ka sotsiaalabi direktiivi 2004/38 tähenduses, mistõttu on võimalik ebavõrdne kohtlemine oma liikumis- ja elamisvabadust kasutanud liidu kodanike ja vastuvõtva liikmesriigi kodanike vahel.

Kohtujurist tuleb meelde, et liidu õigusega⁵ on liidu kodanikele ja nende pereliikmetele antud õigus elada kolme kuu jooksul muus liikmesriigis kui riik, mille kodanikud nad on, kui nad ei koorma põhjendamatult vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalsüsteemi. Kui need isikud soovivad jääda vastuvõtva liikmesriigi territooriumile kauemaks kui kolmeks kuuks, on neil kohustus omada piisavaid vahendeid, et mitte koormata vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalsüsteemi. Sellest tuleneb paratamatult, et sotsiaalse andmisel võib esineda vastuvõtva liikmesriigi kodanike ja muude liidu kodanike ebavõrdset kohtlemist.

Õigusnormid, milles on ette nähtud keeldumine elementaarseid kindlustushüvitisi maksmast isikutele, kes tulevad Saksamaale ainsa eesmärgiga selle liikmesriigi sotsiaalsüsteemist kasu saada ja kes ei püüagi tööturule integreeruda, vastavad kohtujuristi hinnangul liidu seadusandja tahtele. Niisugune välistamine võimaldab vältida seda, et oma liikumisvabadust teostavad isikud, kellel puudub tahe integreeruda, koormaksid sotsiaalsüsteemi. Samuti on need kooskõlas liikmesriikidele selles valdkonnas jäetud tegutsemisruumiga. Teisisõnu võimaldavad need vältida kuritarvitusi ja teatud liiki „sotsiaalturismi”.

Kohtujurist lisab, et õigusnormides valitud kriteerium (milleks on Saksamaa territooriumile sisenemine ainsa eesmärgiga otsida tööd või saada sotsiaalse abi) on selline, mis võimaldab kindlaks teha vastuvõtva liikmesriigi territooriumiga tegeliku seose ja riiki integreerumise puudumise. See võimaldab tagada süsteemi majandusliku jätkusuutlikkuse ja mitte seada ohtu selle finantstasakaalu. Nendel õigusnormidel on seega õiguspärane eesmärk, nagu nõuab Euroopa Kohtu praktika. Kohtujuristi hinnangul on valitud tingimus ka proportsionaalne taotletava eesmärgiga. Et teha kindlaks, kas kõnesolev välistamine laieneb taotlejale, peavad Saksamaa ametiasutused tingimata analüüsima taotleja isiklikku olukorda.

MÄRKUS: Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv. Kohtujuristi ülesanne on täiesti sõltumatult teha Euroopa Kohtule ettepanekuid talle määratud asjade õigusliku lahenduse kohta. Euroopa Kohtu kohtunikud asuvad selles kohtuasjas nõu pidama. Kohtuotsus tehakse hiljem.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda siseriiklikku kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on siseriikliku kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele siseriiklikele kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Ettepaneku [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle ettekandmise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎(+352) 4303 3127

Kohtujuristi ettepaneku ettelugemisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)” kaudu ☎(+32) 2 2964106

⁵ Täpsemalt direktiiv 2004/38, millele on viidatud 3. joonealuses märkuses.